

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti- vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Narečnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijski, Poljanska cesta h. števil. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne števil. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

o razmeri med vero in politiko.

(Konec.)

Premišljajoči politiko istega stališča, hočemo svoje podanike sploh opomniti, da naj imajo zmiraj v misli, da državljske pridobitve, če so še tako poštene in znamenite, ne prestopajo same po sebi mej sedanjega življenja, nasprotno temu se vera, koja prihaja od Boga in koja pripisuje vse Bogu, povzdigne do vzvišenih višav nebeskih. Njen namen je, da v najbolj plemeniti del naš, da v dušo našo prodré spoznanje in ljubezen božja, in da nas pripelje gotovo v bodoče mesto, proti kateremu smo namenjeni. Pravo je toraj misliti, da spada v višjo vrsto vera in vse ono, kar se na to ozira na poseben način.

Ljudem politikom, koji se boré, da zmaga njihova mnenja ali tirjatve, koje imajo oni za najpravičnije, hočemo povedati, da vera, vseh vezlin, mora ostati: nedotaknjena v sredi premen človeških stvari in samega uničenja naroda, kajti ona obsega vse čase in vsa mesta. Pristaši raznih strank, naj si bodo zapreke v vsem drugem kakoršne hočejo, morajo biti složni v tej točki, to je, da je treba rešiti najpoprej katoliške koristi njihove dežele. Temu plemenitemu in nujnemu podvzetju treba je, da vsi, koji se ponašajo z imenom katoliškim, združeni kot jedno sveto društvo posvetijo svojo skrbnost, pustivši na stran za trenotek razna mnenja politična, česar se je sicer dopuščeno držati v primernem času in na pripravnem mestu, s poštenimi in postavnimi sredstvi.

Vidi se toraj, da mi, ako se kdo katoliškim dejanjem vpré, ker so jih podvzeli ljudje te a ne rajše one politične stranke, ali če se ta dejanja opusté, ker ne služijo koristim stranke, koja se brani in se tako meščanske (držav-

ljanske) zadeve predstavljajo verskim rečem, nismo mogli v resnici odobriti takega ravnanja.

Cerkev gotovo ne obsojuje mnenj in dejanj strank, kedar niso v nasprotju z vero niti s pravico; temveč, odtegujoča se burnim tacim razpravam želi ona vsem dobro, ker njen materin čut se razteza na vse ljudi, akoravno se skazuje na poseben način proti onim, koji se bolj odlikujejo s svojo vero in pobožnostjo.

Mi obračamo te nauke posebno na one, koji se s svojimi spisi v prvi vrsti v časopisji boré za varnost vere. Stvar, koja branijo, je tako izvrstna in vzvišena nad vse druge, da je treba imeti vse lastnosti, koje se iščejo pri braniteljih pravice in resnice. Naj se potrudijo, da izkoreninijo iz svoje vrste vsako neslogo z duhom pohlevnosti in krotkosti ter čuvajo med saboj in v narodu jedinstvo src; in ker ni nič bolj protivno slogi, kakor strastno govorjenje, nepremišljeno sumničenje in hudobno očitavanje, je treba, da se z veliko modrostjo vsega tega izogibajo.

Tudi prepri, početi v obrambo svetih, verskih pravie, naj ne bodo o obliki osebnih napadov, temveč primerno in trezno tako, da bude zmaga dobljena bolj z dobrimi in čvrstimi razlogi, kakor s strastnim in surovim slovom. In ako se je treba držati tega pravila proti neprijateljem cerkve, je toliko močnejih razlogov, da se po tem ravna, kjer se razpravlja kaj med brati, koji izpovedajo isto vero in tu spadajoč v isto cerkev, nimajo raznih mnenj razun v drugovrstnih rečeh ali v političnih in časovnih razmerah. — — —

Za tem se govori v okrožnici o bratovščinah, koje najboljše zamorejo vtrditi duha sloge. Škofje naštevajo potem pravila, katerih se je treba držati, da se iz teh bratovščin in nabožnih zadrug izključi vsaka nesloga, za kar je treba toliko bolj delovati zato, ker se ima po izgledu teh društev med kristjani vzdržati jedinstvo in

bratoljubje. To so pravila zložena po načelih, izraženih v glasoviti okrožnici sv. očeta Leona XIII. „Cum multa“. Razprave svoje o društvi končujejo španjski škofje s tem-le priporočilom jedinstvi med katoliki: Da bi dal Bog ter bi se vsi prepričali, kako važno je, da se nepokvarjena ohrani jedinstvo src sredi razuzdane prostosti hude in krvave vojne, koja se od vseh strani vodi proti cerkvi. Zjedinito svoje moči v dovršeno složnost volje za boj, da nas sovražniki ne najdejo razkropljene ter nas tako zmagajo z zvijačo in silo.

Slednjic se obračamo do vas, častni bratje in sodelavci naši, v skrbeh, ki vas postavljamo v mističnem vinogradu Gospodovem, in pozdravljajoč vas v ljubezni, koje do vas vseh gorimo, mi vas zaklinjamo v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, da napnete vse moči, vsak v izročnem mu področji, da zagotovite, kako se bodo izvršile želje svetega Očeta, koje so želje vaših škofov. Naj udje duhovništva, katerih besede in dela so tolike važnosti, prvi dajo izgled poslušnosti. Varujte se posebno, da se ne vdaste tako strankarskim vprašanjem; potem takem bi se moglo dozdevati, da se bolj brigade za človeške koristi, kot za božje reči.“

Ko je „Moniteur de Rome“ to okrožnico valencijskega nadškofa priobčil, je dodal še to-le:

„Razmere med politiko in vero dandanes so bolj kakor katerikrat dnevno vprašanje skoraj po vseh katoliških deželah. Nadškof v Valenciji je razpravljal o tem nežnem vprašanji s tako obsežnim znanjem, s tako gotovostjo, kakor je to primerno njegovemu visokemu izobraženju v bogoslovji. Misel Leona XIII. je našla v njem dostojnega tolmača. „Naj se niti ne delé, niti ne mešajo!“ Nadškof valencijski je razvil vprašanje, v katerem razpravlja okrožnico Leona XIII. in kakor ga je vedno razlagala cerkev.

Dobro je, da od časa do časa episkopat povzdigne svoj glas, da naznani katoličanom

Listek.

Govor apost. misijonarja preč. gosp. Janez Dichtl-na

26. novembra pri zbirališči katol. konservat. društva v Gradci, o misijonu v Hartumu.

(Konec.)

Poglavitno se v Evropo prodaja slonova kost, gumi, tamarinde, nojevo perje in živalske kože, evropskega blaga se pa največ prodaja na rokah izdelanega; potem pa vsake vrste hišna in kuhinjska oprava, lepoticje, da še celó živeži: riž, sladkor, kava — ker tega ni v deželi — še celó sir in maslo, veliko se pokupi mila, sveč in prižigalnih klinčkov, posebno se pa hitro razprodajo vpijanljive pijače. Dandanes je v Hartumu mnogo štacun na drobno in vsi

dobro shajajo. Evropskih kupčevalskih hiš na debelo je dvoje, francoska in italijanska, potem so še močne trgovske družbe Grekov in Sircev. Merodajavni so tudi Francozje. Nekdaj je tukaj našel srečo avstrijski podložnik, Binder iz Ogerskega, in umrl avstrijski konsul dr. Matterer si je prav pošteno pridobil lepo premoženje.

Poslednji čas je vendar trgovina močno opešala, temu vzrok je egipčanska vlada; Belo reko je kar zaprla, vso kupčijo je ná-se potegnila, trgovci niso smeli več tje. Temu bi se pomagalo, ko bi naša vlada kaj spregovorila vmes. Avstrija ima vendar za to pred vsem pravico, ker misel za izobraženje Srednje Afrike se je spočela v Rimu, ali Avstrija je dala pripomočkov in varstva, nje konsul je tam zastopal vse Evropejce brez razločka. Tako konsul Hansal še dan danes zastopa Nemčijo in Anglijo, poprej je pa tudi Rusko,

Grško, Laško in Francosko. Pri nas pa se je navdušenje poleglo, ker drugi narodi imajo korist o avstrijskem trudu.

Se vé da se dosihmal ne dá nič storiti, ali kedar bude revolucija z nje prerokom (?) Mohamedam Ahmedam odpravljena, ta čas bude umestno, da se sklene nova pogodba za stran trgovine in sužnosti, da bi se imela popolnoma odpraviti, a trgovina oprostiti. Potem bi bil misijon svoboden in bi se mogel razvijati, nastalo bi živahno gibanje in od Hartuma do Rudečega morja bi se osnovala železnica, kar je ranjki škof Comboni tolikrat in tolikrat povdarjal in kupčijskim potovalcem pomagal z besedo in dejanjem, kar so mu vračevali z nevhvaležnostjo.

Železnica bi bila preimennitna tudi iz zdravstvenih oziror, mrzlice se je najlože znebiti, ako se zrak spremeni, to se pa najlože zgodi po železnici. Potem bi se pa tudi iz-

pravila vladanja in da jih opomni dolžnosti, ktere oni pogostokrat radi pozabljajo. S tega stališča je list nadškofa valencijskega zelo primeren nauk ne samo za katoličane v Španiji, temveč za katoličane vseh dežel. Prav ali krivo se dandanes politika meša v vse. Katoličani se morajo med tem čuvati, da ne pomešajo in ne zamenjajo koristi in neizpremenljive stvari cerkvene s koristmi in strastmi strankarskimi. Stranke izginejo, a cerkev ostane. Nadškof v Valenciji je podal ob enem jako primerne nasvete o potrebi hierarhične podložnosti. To je zares prvi pogoj one ozke jedinstva, onega zjedinjenja katoliških moči, na polji družbenem in verskem, ki je jedna glavnih misli papežtva Leona XIII.

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. decembra.

Avstrijske dežele.

V Trstu, kjer je dosedaj javno življenje mirno teklo, kakor voda, kadar jo je že malo v rovu, je zopet nekaj, kar nas Slovence posebno zanimiva. Kakor znano, vložilo je letos društvo „Edinost“ prošnjo tržaških Slovencev v domačem jeziku za slovenske šole v Trstu. Prošnjo je podpisalo 1428 mož slovenske krvi, ki imajo v Trstu za šolo godno deco. 18. t. m. je bila pri magistratu seja in laški mestni očetje so zopet svoje domoljubje s tem pokazali, da so slovensko prošnjo zavrgli, in to za to, ker je bila slovenska, toraj, kakor pravijo, njim nerazumljivo pisana. Proti temu ugovarjal je krepko poslanec gosp. Nabergoj in rekel strmečim Lahom: „Vi nam bote še nekoliko let kratili naše pravice ter nas zatirali; Vi zavrzite našo prošnjo, a vedite, da nas s tem ne potolažite, še manj pa oplakate. Slovani v Trstu ne bodo nikoli več trpeli tega jarma; delali bodo na vse kriplje in pri vsaki priliki, dokler se jim ne zgodi pravica.“ Priporočal je sprejem prošnje, h kateri je tudi še laško prestavo pridjal, toda vse zastoj. Govoril je gluhim ušesom. Vladni zastopnik vitez Rinaldini pripoznal je sam v mestnem zboru, „da laška večina je ravnala proti pravici in postavi s tem, da je odbila slovensko prošnjo, kajti slovenski jezik je tudi priznan deželni jezik in vsi uradi tržaški, toraj tudi magistrat, so po postavi vezani slovenske uloge sprejemati.“ — Na ulici so pozneje župan, kakor tudi nekateri odborniki, gosp. Nabergoja nagovarjali, naj le prošnjo zopet vložijo, da se bode takoj sprejela. Nabergoj je pa rekel, da se mora poprej s svojimi političnimi prijatelji o tej zadevi posvetovati.

Državni zbor pričel se bode 22. januarja.

Umorjeni policijski koncipist **Hlubek** v Floridsdorfu je bil na jako slovesen način

vršil načrt, ktereга zagovarja tudi konsul Hansal, ki se že 30 let peča s Sudanom in vse zadeve dobro pozná: namreč mala avstrijska naselbina naj bi se kje naselila! Zdravi kraji bi se še dobili po gorah ob reki Bahr-el-Ghazál, ali kje drugje, kedar se vstanovi misijonska postaja, gledati je na mnogo stvari, a pri kupčiji naselbini ni tako. Ako bi bila taka naselbina še navzeta z verskim duhom, bi bilo to neizmerno koristno za misijon, rokodeleci vsake vrste bi tam našli dovolj zasluzka, za drugo osebje bi skrbel misijon. Tako bi Avstrija lahko razprodajala svoje blago po Beli reki in pridelke iz Sudana ceneje dobivala po Lloydovih parnikih. Tako bi se zopet vse zanimalo za pokristjanjenje in izobraženje Afrike in avstrijski dvoglavi orol bi razprostril peruti nad Osrednjo Afriko.

pokopan. Pripeljalo se je z Dunaja mnogo načelnikov višjih oblastnij, redarjev, častnikov in več nego 2000 delavcev; vsi so bili praznično oblečeni, častniki od 58. pešpolka pa v paradi.

Veliki banket za sto oseb priredilo je **društvo južne železnice** 19. decembra v „Hôtel de la Ville“ v Trstu ob priliki vlaganja sklepnega kamna pri zgradbi nove luke. Navzoči so bili vsi višji dostojanstveniki iz Trsta in nekoliko višje gospe dunajske, ktere je zgradba zanimala in med temi je bil na prvem mestu trgovinski minister, baron Pino, ki je bil poprej 8 let v Trstu za cesarskega namestnika in si je ljubezen ondi živčih Slovanov v toliki meri pridobil, da je po okolici mnogo vasi, trgov in mest, ki so ga volili častnega člana svoji srenji. Drugo veliko gostovanje priredila bo pa južna železnica delavcem, ki so se dela pri zgradbi nove luke vdeleževali. Ker so večinoma Slovenci iz tržaške okolice, jim voščimo veselo zabavo!

V **Krakovem** (Galicija) zbral se bo v soboto narod na taboru, kjer bodo sklenili peticijo, da se vpelje po galiških železnicah poljski jezik v uradi in v službo, in pa da se podprži cesar Ferdinandova severna železnica, ki pelje iz Dunaja preko Moravske v Galicijo. — Pri nas pa še tako daleč ne moremo, da bi se našim kmetom železnične postaje v slovenskem jeziku oklicevale.

Prvi vtis, ki ga je ban Khuen na **Hrvaškem** napravil, je zanj jako ugoden. Oseba njegova je vrlo simpatična in postopanje toliko da ne naravnost ljubezljivo, v najvišji meri prijazno. Zmerni stranki v hrvaškem deželnem zboru se gre zahvaliti, da se ni že prvi dan po nasvetu barona Rukavine napravil škandal, ki bi bil za Hrvaško vsega zadosti prinesel, le dobrega nič. Tudi Starčevićeva stranka si je po svoje prizadela, kolikor mogoče red iz reda spraviti, ali spodletelo ji je. Če pojde stvar tako naprej svojo mero, smejo Hrvatje s Khuenom in Khuen pa s Hrvati popolnoma zadovoljni biti, če le spet Oger ne bode vmes segel.

Iz seje hrvaškega deželnega zbora.

Prebere se izjava, ktero je vložil Ivić in 12 poslancev iz Granice, v kateri se zahvalijo previtlemu cesarju, da je poklical graničarje v zbor in obetajo, da hočejo pravo deželo zmiron zvesto zastopati, vendar pa pravijo, da jih postave sklenjene brez udeleževanja granice ne vežejo. Poslanec iz Granice Tuškan predlaga, naj se ta izjava vzame v zapisnik. Predsednik opomni, da se ne more ozirati na izjavo Graničarjev, ker je zoper vstavo. (Skrajna levica ugovarja.) Kukuljević izjavi v imenu večine poslancev iz Granice, da se s to izjavo ne strinjajo in si pridržé izraziti svoje misli, ko se zvrši poverjenje. Tuškan pravi, da tisti Graničarji, ki niso podpisali te izjave, niso pravi zastopniki naroda v Granici. Predsednik pokara Tuškana in večina to odobruje. Potem podpira Spevec svoj nasvet za pomnoženje odsekov po poslancih iz Granice. Nasvet se sprejme. Starčević sen. interpeluje vlado, ali preganja tiste ljudi, ki delajo na to, da se žuberski okraj loči, in zakaj se občine iz žuberskega okraja niso privzele za deželni zastop. Potem interpeluje Zorič vlado zaradi bivšega prepira o grbih ter pravi: Z ozirom na to, da je grof Szapari v državnem zboru dne 6. oktobra rekel, da je deželna vlada razobešanje dvojezičnih grbov smatrala kakor utemeljno v postavi; z ozirom na to, da se s takim ravnanjem pogodba ruši; z ozirom na to, da je grof Pejačević dotično izjavo grofa Szaparija v „Pester Lloyd“ zanikal, a da se je od druge strani to trdilo; z ozirom na to, da je deželni zbor hrvatski poklican varovati pravo narodu, vpraša govornik, ali je resnično to, da so se dvojezični grbi razobesili v porazumljenji z grofom Pejačevićem ali njega namestnikom in potem bana, hoče li pojasniti, kako stališče zavzema vlada pri tem vprašanji?

Hrvaške narodne stranke so se zbrali udje; h konferenci je prišlo tudi 22 poslancev iz Granice. Zastran postopanja proti vzročiteljem škandala pri večerajšnji seji deželnega zbora so sklenili naslednje: Plenarna seja

deželnega zbora, ki ima biti 21. t. m. ob 11 dopoludne, se ima spremeniti po nasvetu predsednika Krestića v javno, predsednik bode zahteval, da poslanca dr. David Starčević in dr. Pilepić prekličeta razžaljive besede in javno prosita zamere. Ako se imenovana poslanca branita storiti to, bode deželni zbor v javni seji, ki se takoj začne, izrekel njima upor po § 44. hišnega reda in izključena bosta za osem sej.

Hrvaška narodna stranka sprejela je enoglasno izjavo narodnega kluba, ki se tako glasi: „Narodna stranka stavi si nalogo, vse pregreške odpraviti, ki so nastali proti pogodbenemu zakonu, bodi si na opraviškem, bodi si na zakonodajalskem potu, kajti ona stoji in bo nepremakljivo na pogodbi stala.“

Iz južne Dalmacije se poročajo žalostne razmere, kar se tiče ubogih vojakov, ki so ondi po Krivošćiji nastavljeni. Stanovanj ondi ni. Večinoma so pospravljani po lesenih barakah, v ktere ima dež, sneg in burja ugod. Tudi blisk jih mnogokrat obišče. V južni Dalmaciji se začne še le meseca novembra „huda ura“ in potem treska celo zimo. Nedavno tresčilo je v tak stan in ubila je strela 9 vojakov in dva častnika poškodovala. Že več oseb je strela pod zemljo spravila. Še več pa vojakom roparji prizadevajo. Do sedaj so bili ubežni Krivošćijanci večinoma v Črni gori; domov povrnivši se, dobili so zopet svoje orožje in hajd zopet na stara pota, „rop in umor!“ Prvi teden meseca decembra napadlo je blizu 300 Krivošćijancev selo Bela gora, kjer so jih pa vojaki srečno pregnali. Konec novembra poročali smo o napadu Krivošćijancev na neko orožniško postajo. Danes imamo nekoliko bolj natančnih poročil o tem. Petdeset Krivošćijancev hotelo je v Črno goro in so med potom zadeli na orožniško kasarno, ktero so tudi takoj obkolili. Vodja jim je bil pravoslavni pop Radojčić. Orožniki so se postavili po robu v trdnjavi in jeli streljati, poveljnik je pa v Grgavoč podzemskem brzojavu za pomoč brzojavil. Čez dve uri prišli so vojaki in so napadovalec pregnali. Ostali so na mestu trije ranjeni ustaši. Vsled tega dobila je posadka v Kotoru zopet stalno pripravništvo, in se bodo tudi vojaški oddelki po Krivošćiji zopet pomnožili.

Vnanje države.

Princ Viktor Napoleon pisal je pismo svojemu očetu, v katerem se zavaruje proti sumničanju, da bi imel kakoršne-koli politične spletke. „Se enkrat Vam pravim, da sedaj nimam nikake politične vloge, ter nisem nikogar pooblastil v mojem imenu govoriti. Poskušnje, da bi nas razdvojili, mi niso kar nič všeč. Zaničujem vse tiste, ki so me obdolžili nepoštenega postopanja nasproti očetu in jako malo poštenega nasproti narodu. Vi ste gospodar v naši družini in jaz Vam ostanem tudi na dalje zvest borilec za napoleonske tradicije. Kar sem čutil, čutim še sedaj in ne bojim se tega javno priznavati.“

Razmere med Francijo in Nemčijo so se nekoliko zboljšale, kakor piše konservativno-republikanski list „Soir“ in pravi, da je bil francoski poslanik na ruskem dvoru, general Appert, minuli teden pri nemškem cesarji zaslišán. „Soir“ sodi, da mu je zaukazal minister zunanjih zadev za to zaslišanje prositi, o katerem sodijo, da ima političen pomen, ktereга sicer živa duša ne pozná, toliko pak je na vsem le zdravega zrna, da je izšla iz cesarske palače notica na vredništvo „Elsass-Lothringische Ztg.“, v kateri se o dobrih razmerah Nemčije proti drugim narodom govori. Iz posebnega stališča se pa še posebno sme trditi, da se je položaj med Francosko in Nemško zdatno zboljšal in če tudi Nemčija sama ne veruje na to, da bi dolgo tako ostal.

Francoski ministerski predsednik **Ferry** in kitajski poslanec **Tseng** sta imela konferenco. Govorica vé povedati, da je marquis Tseng zopet stavil nove predloge: delta pri Son-Koi s Song-Tay-em naj pripada Francoskemu, delta pri Song-Kau s Bac-Ninh-om pa Kitajskemu, zahoden in severni Tonkin naj bosta neutralna; Kitaj se odpoveduje vrhovni osblasti v Annam-u. Iz vsega tega pogajanja

je videti, da nobeni teh dveh vlad se nič ne mudi za vojsko, menda obe obžalujete, da ste se dali hujskovati v vojsko, ki pobere toliko denarja, da ne govorimo o toliko ljudeh, ki smrt najdejo pri podvzetji, ki bode javaljne komu kaj koristilo.

V Tonkin pojde 25. t., tedaj na Sveti dan, 3000 vojakov, druga vojna 3200 mož pa 10. januarja 1804.

Glavoviti Most, vodja radikalnih socializmov, živi v Londonu in od onod šunta in zoper obstoječi red ruje, da je groza. Njegov najnovejši nauk obstoji v izreku: „vsak naj položi na žrtvenik svoj vinar, da se vniči sedaj obstoječa človeška družba. Dalje uči Most, da se bo žalostno stanje delavcev le po umoru, ropu in požiganji zboljšalo. Delavci vsled razkošnega, stanu neprimerne življenja že na pol obupani mu gredo na limance in res začenjajo z umorom. Ni še dolgo, letos je bilo, da so se spravili socialisti na čevljarja Merstallingerja ter ga davili, da so si prisvojili novece za svojo agitacijo in sedaj imajo že drug umor na vesti in ta je umor policijskega koncipista Hlubeka. Ako se pomisli, kako radikalni socialisti gosposko sploh, policijo pa še posebno sovražijo, ako se pomisli, da Mostov nauk umor, rop in požiganje kar naravnost veleva, se z neko gotovostjo lahko reče, da je policijski koncipist Hlubek padel v žrtvo dunajskim radikalnim socializmom. Ako to pojde tako naprej, kam bomo prišli? Kaj bode sad takega početja, si lahko mislimo.

Znani Bradlaugh, ki v angleški zbornici ni hotel po krščanski priseči, in zaradi kterega je bilo toliko hrupa v angleški zbornici in potem po časopisji, je prišel pretekli teden v *Pariz*, in zaradi tega pri jednako miselcih v Parizu velika radost in skupno razveseljevanje. Njemu na čast so napravili pri vredništvu „Lanterne“ v soboto 15. dec. zvečer slovesnost. Med gosti je bilo več poslancev: Clemenceau, Floquet in dr. imena, ktera slišimo imenovati, kedar gre za napad na vero in več bivših udov komune (pariške občine iz l. 1871): Arthur, Arnauld in drugi in potem več zastopovalcev radikalnega časopisja, vsega skupaj 200 oseb. Na „dobrodošlico“, ktero je govoril Evgen Meyer, vrednik „Lanterne“, odgovoril je Bradlaugh z nekaterimi lakavimi besedami za francosko naprednjaško stranko in je slavo zaklical francoski in „angleški“ republiki, — francoski, naj rase in se krepí, ako se opira na mir in slogo, — angleški, ki bode postala, za kar ji je francoska dala vzgled pred devetdesetimi leti.

Izvirni dopisi.

S slovenskega Štajarja, 16. dec. Dopisov želite! Dobro in lepo, a kaj hočem pisati? Veselega mnogo ni; o letini in vremenu pisariti, ni poštnae marke vredno, za bralce pa ne časa, ki ga s tem potratijo; žalostne reči dopisovati, zraven malo toževati, je sicer ravno tako poceni, a tudi ravno tako malo vredno. Pa ker hočete, naj si bode; pa zadovoljite se s tem, kar mi ravno na misel pride. V mislih mi je pa vedno naše žalostno politično stanje. Za Vas Kranjce je začela svitla zarja dan napovedovati, a za nas tudi tega ni. Le pogledjte in pomislite, kaj se vse po mestih godi, na pr. pri volitvah v Celji, Ptujih itd. Naj opomnim na vedno psovanje Slovencev v družtvih in časnikih. Res, nekteri časniki nimajo družega posla, kakor Slovence črniti, dražiti, obrekovati in kar jim je še mogoče, n. pr. nemška „Tagespošta“ v Gradei, slovensk list celjski Lisjak, i. dr. Sicer imate tudi pri Vas svoj „Laibacher Wochenblatt“, a ker ga tako malo porajtate, da ga še ne omenjate ne, ima gotovo tudi malo vpliva ter je le žaba v luži, ki vreši in raglja, ker družega posla ne zná. A drugačo je pri nas, ker na uboge Slovence vse preži. Tem zvesto na strani stoji

ter jih še presega toliko, kolikor presega dejanje, umovanje, nemški „Schulverein“, ki se z besedo in s podporo ubogim kmetom priljuje ter jih slepi in zapeljuje. Res mnogo mnogo kvara je že to prusko društvo napravilo nam Slovence, pa mislimo, da ne manj tudi poštenim Nemcem, zlasti avstrijski vladi. Le čudo, da vlada tako mehko postopa ter najhujšega sovražnika čez črno-rumene meje ne potisne. Naj bi se nikoli ne kesala! Res je uradnika Rothschild-na zasluženost zavrnila, a dokler prof. Nagele i. dr. smejo tako očitno ubogo ljudstvo slepiti in zapeljevati, se boljših časov nimamo nadjati. Svetoval bi Vam, če smem, da škodljivo delovanje „Schulvereina“ večkrat osvetljuje. Res — kar Vas ne peče, ne pihate — a peče nas, Vaše brate.

Prima lectio brevis (prvo berilo kratko), pa še drugikrat kaj, če Vam drago. (Veste, da vselej drago, tedaj lepo prosimo. Vredn.)

Iz goriške okolice, 18. decembra. Že je minulo nad eno leto, odkar je izpraznena rojstna fara našega ljubljene nadškofa v Pervačini. Po odhodu ali še pred odhodom — bivšega župnika, č. g. I. K. v Solkan, je bila razpisana, pa zaradi nekterih neprilicnih tamošnjih razmer se ni nihče za tisto oglašil. Na to pošlje preč. redništvo tje za farnega oskrbnika č. g. I. Poljšaka, prej kaplana v Šempasu. Meseca maja l. l. napravi ravno omenjeni gospod farno skušnjo ter prosi za to farno. Akoravno ga je redništvo predstavljalo tržaškemu namestništvu v potrjenje kakor sposobnega, vendar-le odpiše vis. namestništvo že koncem avgusta t. l., da sl. vlada omenjenega gospoda prosilca ne more potrditi. In veste li, iz kakih razlogov? Sl. vlada ga ne more potrditi zato, ker se je ta še „premladi duhoven“, — akoravno je že nad 6 let kaplanaril, — vdeleževal „rogovilstva“ zastran slovenskega uradovanja v prejšnji kaplanski službi in ker ji ta „premladi duhoven“ tudi še zdaj ne daje porošstva, da bi ne padel zopet v prejšnji pregrešek! — Blizo tako stoji nek v namestništvem odloku črno na belem poleg drugih besed, zaradi česar se pogreša pri omenjenem prosilcu po skrbnem preiskovanji „državlansko obnašanje“, — „staatsbürgerliche Haltung“ in se mu torej ne more podeliti ista župnija. Zaradi tega se pozivlje preč. redništvo, da naj farno P. vnovič razpiše! . . .

Vse to se je godilo še pred prihodom občeljubljenega nadvladike in tako čakajo pervaški župljani že dolga na rednega dušnega pastirja. Kakor slišim, ni razpisalo redništvo pod generalvikarjem, E. Valussiem, iste fare, ampak je nek odgovorilo na oni namestniški odlok s prav tehtnim razlogom, da naj bi sl. vlada redništvu vselej naznanila, ako se kateri duhovnik kaj pregreši proti „državlanskemu vedenju“, da ne bode ono sl. vladi takšnih predlagalo v potrjenje. Vsa zadeva je šla nek na ministerstvo, do dosihmal še ni odloka.

Opustimo vso kritiko o tej „nežni“ zadevi, naj govori le logika! Ako se je omenjeni g. administrator proti državljanskim postavam res kaj pregrešil, bi ga bil moral dejati državni pravnik na zatožno klop in v preiskavo in ako bi bil res za krivega spoznan, potem še le, — tako mislimo saj mi navadni človeški otroci, — bi bil gori omenjeni odlok e. k. namestnika na pravem mestu. Tako si pa omenjenega odloka in djanskega izvrševanja 19. §. nikakor ne moremo zediniti in tolmačiti.

Iz Gorice, 18. dec. (Inštalacija novega župnika v Podmelci. Slovensko uradovanje.

Umor.) Prihodnjo četrto nedeljo v adventu bo inštalacija novega župnika v Podmelci, v tominski dekaniji, č. g. Jožefa Skočirja, ki si je kot spovednik in pridigar na imenitni božji poti Matere Božje na sv. Gori velike zasluge in občeno spoštovanje pa priznanje pridobil. Podmelškim farmanom je pač čestitati, da so tako izglednega in izvrstnega duhovnika za župnika dobili, in to tim bolj, ker so mu že kot nekdanjemu tamošnjemu kaplanu ondašnje razmere in težave te gorske precij težavne fare dobro znane. Gotovo govorim iz sreca vseh njegovih mnogih znancev, tovaršev in sošolcev, ako mu voščim iz dna srca: „Bog ga živi na mnogaja leta v vinogradu Gospodovem v blagor mu izročeni duš!“ On je bil tudi prvi, kterega so naš novi nadškof investirali, in kteremu so bili tudi profesor dogmatike v semenišču.

Da se lahko slovensko vraduje, mi kaže slovensko pisana razsodba e. kr. sodnije v Ajdovščini, ki mi je ravno došla. Pisana je v gladki, pravilni slovenščini, tako, da je ni treba nič tolmačiti, naj se bere kteremu koli, tudi nešolanemu kmetu. Hvala in slava slavni ajdovski sodnji, kateri smo za vsako drobtinico hvaležni; le naprej tako, bo že šlo! Ostale slavne e. kr. sodnije pa posnemajte ajdovsko in vsa Slovenija vam bo zato na veke hvaležna!

Nekega starega privatnega učitelja francoskega jezika so našli mrtvega 14. t. m. v ulici „Formica“ nad Korenom v Gorici. Sluti se, da je bil od koga umorjen, ker je bilo odnošenih več njegovih reči in pohištva, ki je njegovo bilo. V sumu je neka ženska N. G., ktero so potegnili v zapor. Ranjki nad 70letni starček, Kumar po imenu, je bil hud nasprotnik goriških „irredentovcev“, ta je rad zabavljajal na poti in v krčmi čez te „mišjedlakovec“ in jih pošiljal „in das grosse Polentareich“, ako nočejo biti zadovoljni in mirno živeti pod avstrijskim žezlom. Ker je polenta kakor laška narodna jed na glasu, zato je imenoval v svojem ognjenem sarkazmu silovito zedinjeno Italijo navadno le „das grosse Polentareich!“ Pa tudi „irredentovci“ so se ga bali in ga sovražili, ker so ga imeli za ovaduha pri visoki vladi. Zato se zdaj veselijo goriški „italianissimi“ njegove smrti! R. I. P.!

Iz Pulja, 18. dec. Prosim, da mi prupustite mal prostor v Vašem cenjenem listu, ker redkokdaj se iz Pulja v slovenskih novinah kaj čita, Vam hočem v kratkem nekoliko napisati. Mesto Pulj, ki šteje blizo 18 tisoč prebivalcev, ima eno samo farno cerkev in eno podružnico, duhovna sta samo dva, ki umeta hrvatsko, slovenskega ni nobenega, akoravno je Slovencev precejšnje število tukaj. V mestni bolnišnici je laški duhoven umeščen, ki ne zna družega, kot laški jezik, ne vem, kako se morejo ubogi Hrvati in Slovenci ž njim porazumljevati, kateri laščine ne znajo. Šole tudi ni ne slovenske ne hrvatske, tako so Slovenci prisiljeni, svoje otroke v laško šolo pošiljati. Potem se vé, da se otroci slovenskih in hrvatskih starišev sramujejo svojega maternega jezika, ako se ga tudi doma naučijo govoriti.

Društvo je tukaj mnogo, še preveč, namreč podpornih, kterih je troje; bolje bi bilo, da bi bilo eno samo, pa tisto toliko močnejše. Slovansko društvo je eno samo in to je čitalnica, ki že peto leto obstoji, dozda se je še malo o nji slišalo, ali vendar počasi napreduje, posebno zdaj, ko se je preselila v nove prostore, v sredi mesta, v grof Lombardovo hišo, v prvo nadstropje. Tik hiše je gostilna „Apolo“, ktere gostilničar nas preskrbljuje s po-

strežbo, pijačo in hrano. Tako so tudi tuji slovanski gosti; kateri Pulj pohodijo, pri svojih preskrbljeni, namesto, da bi v kakšno lahonsko gnezdo zašli. Kar je čitalnica v novih prostorih, jo je že več tujih gostov obiskalo, med njimi tudi g. Anton Belec, znani narodnjak iz Št. Vida pri Ljubljani, ki se je en dan tukaj mudil.

Petje je skoraj celo leto spalo, ali zdaj se je novi pevski zbor ustanovil. Pevec se pridno v petji vadijo pod vodstvom g. R. Rusiano. Odbral se je tudi dramatični odsek, da bomo lahko igre predstavljali; za predstave nam je obljubil gostilničar „Apolo“, gosp. Brimčič, oder in dvorano brezplačno prepustiti. Hvala mu! Tako mislimo, da pred pustom se bomo pri domačem ognjišči pošteno zabavali, slava vsem gospodom narodnjakom, kateri so pripomogli, da se je čitalnica ojačila in na trdne noge postavila.

Domače novice.

(„Slov. Narodu“ v pojasnilo.) Vir, iz kterega je „Slovenec“ zajemal naznanilo o smrti pokojnega Hermana, je bil „Slov. Narodu“ in „Slovencu“ jednako pristopen, namreč mrtvaški list, kterega je izdal deželni odbor štajarski, tega smo brali v graških listih in te besede smo iz „Naroda“ sprejeli, kakor so tam bile. Če pa tudi take reči tatvino zove, potem naj tudi sam svojo „mea culpa“ spozna; mi pa si bomo drugikrat prevode sami napravili. „Slov. Narod“ nam smé verjeti, da toliko nemškega in slovenskega jezika že umemo. Mar li ne? — Druge date o pokojnem tudi pri vredništvu „Slovenca“ niso neznane, lahko pokažemo vsakemu, kogar zanimiva ves slavni govor pokojnega v dan 16. marca 1863. Povdarjal je „Slovenec“ zasluge ranjkega kot konservativnega poslanca, kar pa „Narod“ ni storil, spominjaje se tistih let, ko mu je bilo vse, kar po konservativnih načelih diši, trn v peti. Ali je pri takih razmerah treba govoriti o komunistih, naj sodijo nepristranski ljudje. Ako si „Slov. Narod“ po tem potu išče prednosti in veljave, slobodno mu!

Zarad družega mu odgovarjamo drugikrat, če se nam bode zljubilo in vredno zdelo. Za danes le na uho povemo, da smo vsaki dan pripravljene se podvreči preskušnji iz krščanskega nauka z „Narodovim“ vredništvom, da toraj njega za razlaganje božjih zapovedi gotovo ne potrebujemo. Toliko bi „Narod“ pa vendar lahko vedel, da s takim postopanjem le sam sebe smeši. Sicer pa je iz vsega očitno, da „Narod“ le prilike išče, svoj žolč iz nevoščljivosti čez zoperni mu „listič“ in „naj-novejši dnevnik“ razliti. Spet tu rečemo: Slobodno mu!

(„Sokolski večer“) 22. t. m. prične se zaradi slovenskega gledišča še le ob 9 zvečer.

Odbor.

(Kranjske kupčijske in obrtnijske družbe predsednik gosp. Jos. Kušar) se je vdeležil slavnosti položenja sklepnega kamna pri tržaški luki, ker je bil k temu posebno povabljen.

(Slovenščina v uradih prodira.) Današnja „Laibacherica“ ima polno stran čisto slovenskih uradnih oklicev, ktere razglašajo sodnije v Kostanjevici, Senožečah, Metliki, Mokronogu in v Ribnici. Hvale vredno, zares! Le škoda, da se ti razglasi tičejo večidel tako žalostnih stvari, kakor so prodaje posestev.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v lavantinski škofiji. Mestni župnik, č. g. Siegfried Sporn, je postal začasno dekan velikonekredelske dekanije.

— Nesreča na železnici. Kurirni vlak št. 2 je po noči od 19. na 20. t. m. v Kindbergu zadel ob snežni plug, poškodovani so bili trije vozovi in tudi plug, ljudi ni bil nikdo ranjen.

— Razstava pitane živine, kmetijskega orodja in strojev na Dunaji. C. kr. kmetijska družba na Dunaji priredi četrto razstavo pitane živine od 4. do 6. aprila 1884 v prostorih mestne klavnice pri svetem Marksu. Pri ti priliki se bo razstavilo tudi kmetijsko orodje in stroji, kolikor jih je v dotiki z živinorejo, kakor sploh vsa pomočna sredstva pri živinstvu in pri prevažanju živine; nadalje vse orodje mesarjev in sušiveev; raznovrstna piča, posebno ona za pitanje; razno orodje za hleve in njihovo vravnavo. Ker se omenjenih razstav po navadi jako dosti občinstva vdeleži, bi bilo zelo primerno, da se oglasi kolikor mogoče veliko število razstavljalcev. Vsled tega si dovoljuje odbor lastnike primerenih predmetov za vdeležitev toliko bolj naprositi, ker sedanji prostori leže jako ugodno in ker so v obilni meri na razpolaganje. Kot darila za nove in posebno pomenljive predmete so določene srebrne in bronaste državne ter družbene medalije. Oglasbe naj se pošiljajo do 1. marca 1884 na odbor za četrto razstavo pitane živine na Dunaji („Comité für die vierte Mastvieh-Ausstellung in Wien, I. Herrengasse 13.“) Načrti in oglasilne pole se dobé lahko v pisarni trgovinske in obrtnijske zbornice v Ljubljani.

— V Halberstadt na Prusko-Saksonskem se je vnel plin in razdjal tovarno, kjer se pripravlja. Opoldne 15. t. m. so ljudje v dolnjem mestu slišali strašen pok v plinovi tovarni; nekaj poslopja je razdejanega, mrtvi so trije, ravnatelj, strojevodja in delavcev eden, trije drugi so nevarni ranjeni.

— Velik vihar divjal je 14. decembra ob anatoliškem obrežju. Razbilo se je vsled tega šest velikih bark in petnajst pobrežnih ladij. Mornarji so se vsi potopili. Škoda je nezmerno velika.

— Španjski parnik „San Antonio“ od društva Del Campo zgorel je na morji 150 milj (angleških) od Corunne. Rešila sta se dva popotnika in 29 mornarjev. Za 77 oseb se nič ne vé, kje bi bile; nadjajo se pa, da jih je pobral drug parnik, ki je bil za časa ognja v obližji.

— Nehvaležnost je plačilo sveta. Ko je razsajala l. 1866 po Českem kolera, zapovedali so v mestu Bräxu zdravniki ljudem, naj pijo naravno vino. Pa v celem mestu ga skoraj ni bilo mogoče dobiti. Imeli so pač vino, pa popačeno. Mestni zbor je toraj prosil predstojnika ondotnega kapucinskega samostana, naj bi še to malo vina, kar ga ima samostan za-se, ljudem prodal. Radovoljno je vstregel želji. Pa vino je v kratkem pošlo; mestni zbor je toraj zopet prosil predstojnika, naj kupi vina in naj ga z dovoljenjem višje gosposke prodaja. To se je zgodilo in od te dobe so v samostanu do sedaj vino prodajali. Nihče ni imel nič zoper to. Letos je pa česka šolska matica ustanovila v Bräxu česko šolo, v kateri podučuje o. Evzebij otroke v krščanskem nauku. Zato nastal je med nemško-liberalci hud vriš. „Brüxer Zeitung“ zaklinja vse Nemce okoli mesta, kakor v mestu samem, naj ne kupijo v samostanu kapljice vina več. To je v zahvalo, da so se kapucini usmili mesta v žalostnem času!

Telegrami „Slovencu“.

Berolin, 20. dec. Zesebni telegram iz Petrograda poroča, da so se ruskemu caru, ko se je peljal na lov, splašili konji in je bil vržen iz saní ter na desni rami poškodovan.

Pariz, 20. dec. Francozi so vzeli prve vtrdbe pri Sontayi in pri tem zgubili 200 mož in 19 častnikov. Zguba sovražnikova je velika. Najbrže je tudi trdnjava že vzeta.

Tuji.

19. decembra.

Pri **Maliči**: Karis, Friedmann in Rebner, kupeca, z Dunaja.

Pri **Stonu**: Josip pl. Podhagski, inženir, z Dunaja. — R. pl. Weckbocker, želez. uradnik, z Dunaja. — Filip Choun, in de Luca, kupeca, z lesom, iz Zagreba. — Vlach, Gregorič in Dukič, iz Kastve. — Anton Geihart, iz Šiške.

Pri **Bavarskem dvoru**: Franc Smolinkar, e. k. nadporočnik, iz Kamnika. — Viktor Wolf, iz Beljaka. — Karl Vecile, kupec, z lesom, iz Trsta. — Josip Smole, posestnik, iz Logateca.

Pri **Avstrijskem cesarju**: Franc Böhin, načelnik pevske družbe, s celo družbo, z Dunaja.

Umri so:

19. dec. Maks Bäcker, železniškega uradnika sin, 2½ leta, Marije Terezije cesta št. 14, davica. — Anton Maček, hišni posestnik, 59 let, Iloveca št. 23, mrtvoud.

Eksekutivne dražbe.

24. dec. I. e. džb. pos. Ana Kopie pod grajščino Smladnik. Kranj. — I. e. džb. pos. Marija Hribar iz Prelog, 1793 gl. 80 kr. Brdo.

Dunajska borza.

20. decembra.

Papirna renta po 100 gld.	79 gl. 15 kr.
Sreberna „	79 „ 65 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 70 „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 85 „
Ogerska zlata renta 6%	120 „ 65 „
„ „ 4%	88 „ 10 „
„ papirna renta 5%	85 „ 25 „
Kreditne akcije	160 gld. 286 „ 90 „
Akije anglo-avstr. banke	120 gld. 108 „ 50 „
„ avstr.-ogerske banke	839 „ — „
„ Länderbanke	107 „ 40 „
„ avst.-og. Lloyd v Trstu	619 „ — „
„ državne železnice	315 „ 50 „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	220 „ 70 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 121 „ 25 „
4% „ „ 1860	500 „ 135 „ 10 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 167 „ 25 „
„ „ 1864	50 „ 166 „ 75 „
Kreditne srečke	100 „ 173 „ — „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ 50 „
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ 75 „
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103 „ — „
„ Ferdinandove sev.	104 „ 75 „
London	121 „ — „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 72 „
Francoški napoleond.	9 „ 60 „
Nemške marke	59 „ 30 „

Prav lepo in okusno vezane

Missale Romanum,

(oblika mali folio),

izdaja Pustet-a v Reznem (1882),

posebno priporočamo

za sv. maše o bližnjih božičnih praznikih.

Ta knjiga ima prav pripravno obliko, trden papir, ter čist in razločen tisk.

Cena: v rudečem šagrinu vezana z zlato obrozo 25 gold., s pozlačenimi platnicami 30 gold., ravno take s posrebrnimi okovi 37 gl. 50 kr., s pozlačenimi okovi 45 gl., posebno okusno v telečjem usnji vezane (temnozeleno barve) z lepo okinčanimi okovi 80 gl. itd. itd. (4)

Katoliška bukvarna
v Ljubljani.